

第二次世界大戦において、日本は世界最初の被爆国となり、また、沖縄の地上戦や東京大空襲など、極めて悲惨な経験をした。この経験は、戦争というものが人間の自由と生存にとっていかに脅威であるかを我々に痛感させた。この点、日本国憲法は、この経験を踏まえ、戦争についての深い反省に基づいて、永久平和主義を基本原理として採用し、（１）戦争の放棄、（２）戦力の不保持および（３）交戦権の否認を 9 条において宣言した。日本国憲法の下では、武力をとまなう解決手段と非軍事・平和的解決手段とが考えられる場合には、たとえどんな理由があろうとも、迷うことなく後者が採用されなければならない。それはときに日本にとって苦渋の選択となるかもしれないが、それが日本国憲法の精神なのである。しかし、日本においては近時、このような永久平和主義を見直すべきであるという議論が非常に高まっている。今回の講演においては、このような日本国憲法が定める永久平和主義がどのような根拠に基づくものでありいかに普遍的な理念であるかを易しい言葉で解説していきたいと考える。

Večni pacifizem v japonski ustavi

Prof. Masaki Fujii (Univerza v Gunmi)

V Drugi svetovni vojni je Japonska postala prva država, ki je bila tarča napada z jedrskim orožjem. Poleg tega so državo doletele tudi druge zelo bridke izkušnje, kakor, na primer, kopenska bitka za Okinawa in zračni napadi na Tokio z zažigalnimi bombami, med katerimi je bil najbolj uničujoč tisti 10. marca 1945. Te izkušnje so nas privedle do bridkega spoznanja, kako velika grožnja za svobodo in obstoj ljudi je vojna. Japonska ustava je utemeljena na tem spoznanju in globokem razmisleku o vojni ter uporablja, zato je za svoj izhodiščni princip privzela idejo večnega pacifizma. V svojem 9. členu se zato 1. odpoveduje vojni, 2. vzdrževanju vojaškega potenciala in 3. pravici do vojskovanja. Kadar gre za vprašanje, ali se zateči k agresivni ali miroljubni razrešitvi nekega konflikta, je, ne glede na razlog, japonska ustava zelo jasna: treba je izbrati miroljubno pot za dosego ciljev. Včasih lahko to za Japonsko predstavlja grenko izbiro, toda miroljubnost je srž japonske ustave. Kljub temu pa so v zadnjem času na Japonskem čedalje bolj pogosta polemična mnenja, ki vztrajajo na ponovnem razmisleku glede ustreznosti takega pacifizma. Tokratno predavanje bo na enostaven način poskusilo razložiti, na kakšnih temeljih stoji večni pacifizem, kakor ga opredeljuje japonska ustava in v kakšnem smislu gre za univerzalen ideal.

現代日本の地域社会において、市民と行政にとって「まちづくり」 machizukuri は大きな課題となっている。長引く経済不調（「失われた 20 年」）、急速に進む少子高齢化など、地域社会をめぐる経済社会環境の変化のなかで、市民と行政は地域再生・地域活性化などをキーワードとしながら、「ローカル・アイデンティティの再構築」を模索している。

まちづくりの試みは様々であるが、講演では「映像作品と地域活性化」をテーマに日本社会の一側面を紹介したい。映画祭が開催される地方都市の例、自治体や市民グループによるフィルムコミッションが積極的に活動している群馬県の例、歴史ドラマ（大河ドラマ）や連続ドラマ（朝ドラ）を誘致する市民や自治体の例、アニメーション作品に描かれた風景や場所がファンの巡礼地となる例など、映像メディアと地域の活性化が現代日本でどのように結びつき、展開しているか、考察する。

また、地域社会を見つめる際、なるべく長い期間をとって、市民・企業・行政など地域社会のアクター間のつながりを軸に、まちづくりの展開過程を観察していく研究方法(過程追跡 process tracing)についても簡単に概括する。

Urbano načrtovanje na Japonskem

Prof. Jun Kitamura (Univerza v Gunmi)

V lokalnih skupnostih na Japonskem je za tamkajšnje prebivalstvo in administracijo urbano načrtovanje (machizukuri) postalo pomembno vprašanje. V spreminjajočem se gospodarskem in družbenem okolju, v katerem se lokalne skupnosti soočajo s še vedno trajajočo gospodarsko krizo ("izgubljenih 20 let"), hitrim napredovanjem zmanjševanja rodnosti in staranja prebivalstva, lokalno prebivalstvo in administracija z različnimi udarnimi skovankami, kakor npr. regionalna revitalizacija ali regionalna reaktivacija, iščejo rešitev za "ponovno vzpostavitev lokalne identitete". Poskusov urbanega planiranja je sicer več, v tem predavanju pa bi rad predstavil en vidik japonske družbe na temo "video in regionalna aktivacija". Pri tem bi rad raziskal, kako se v sodobni japonski družbi povezuje in razvijata regijska reaktivacija in video mediji, na primerih, kakor so regionalna mesta, ki organizirajo filmske festivale, primer prefektore Gunma, kjer aktivno deluje filmska komisija, ki jo sestavlja lokalna oblast in skupina občanov. primeri, kjer občani in lokalne oblasti

privabijo zgodovinske drame (taiga drama) in televizijske serije (asadora), in primeri, kjer v risankah (animejih) prikazane pokrajine in kraji postanejo romarski kraji njihovih privržencev.

Prav tako bi rad ob opazovanju lokalnih skupnosti v čim daljšem časovnem obdobju na kratko povzel raziskovalne metode (opazovanje procesov/process tracing) proučevanja razvojnih procesov urbanega načrtovanja (machizukuri), pri čemer bi se osredotočil na povezavo med dejavniki lokalnih skupnosti, kakor so občani, podjetja in lokalne oblasti.

カフェの文化史

群馬大学社会情報学部 荒木詳二

ヨーロッパで 17 世紀に誕生したカフェは政治や経済や文学の情報が集まる情報センターであった。情報収集のため新聞が用意されたカフェでは市民たちは政治や文学について議論し、株取引も行った。ロンドンのカフェは民主主義の発達を促し、パリのカフェは革命の震源地ともなった。世紀末のウィーンのカフェは輝ける世紀末文化の発信地であった。

明治末期には日本でもカフェが誕生し、初期は知識人たちの溜まり場だったが、大震災後、大衆化されるにつれ、カフェは女性給仕のサービスと洋食や洋酒の提供を特徴とするカフェと、コーヒーと軽食を提供する喫茶店に分かれていった。日本のカフェ文化は、永井荷風や谷崎潤一郎や広津和郎などの作品の題材となった。彼等は新しい女としての女給を不道德な女、妖婦、自由恋愛に身を焦がす女として描いた。しかし自らも女給経験のある林芙美子や佐多稲子らは、女給の生活をリアルにしかし温かい眼で描いた。

Kavarna in njena kulturna zgodovina

Prof. Shoji Araki (Univerza v Gunmi)

Kavarne, ki so se v Evropi prvič pojavile v 17. stoletju, so bile informacijski centri, kjer so se zbirale informacije o politiki, gospodarstvu in literaturi. V kavarnah, kjer so bili v ta namen vselej pripravljene časopisi, so meščani razpravljali o politiki in literaturi in celo trgovali z delnicami. Kavarne v Londonu so spodbudile razvoj demokracije, v pariških kavarnah je tlela revolucija, dunajske kavarne konec devetnajstega stoletja pa so bile vir sijajne kulture Dunajske moderne.

V poznem obdobju Meiji so se kavarne začele pojavljati tudi na Japonskem. Sprva so se v njih

shajali intelektualci, po velikem potresu v Tokiu leta 1923 pa so se s popularizacijo kavarne začele deliti na kavarne, kjer so ženske stregle zahodnjaško hrano in alkohol, ter na kavarne, kjer so stregli kavo in prigrizke. Kultura pitja kave na Japonskem je postala tudi ena izmed tematik v delih pisateljev, kakor so Nagai Kafu, Tanizaki Junichiro in Hirotsu Kazuo. V svojih delih so hostese v kavarnah uprizarjali kot nov tip ženske – kot žensko brez moralnih norm, kot zapeljivko, kot žensko ki se strastno predaja svobodni ljubezni. Pisateljice, kakršni sta bili Hayashi Fumiko in Sata Ineko, ki so na lastni koži izkusile delo hostes v kavarnah, so o tem pisale bolj realistično in naklonjeno.